

N:o 32.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 10 Maj 1871.
— — — — Andra Kammaren den 10 — —

Riksdagens underdåniga Skrifvelse, i anledning af år 1870 verkställd revision af Statsverkets m. fl. allmänna fonders förvaltning år 1868.

(Stats-Utskottets Utlåtande N:o 27.)

S. A. K.

I anledning af hvad Riksdagens sistlidet år församlade Revisorer rörande då verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1868 uti afgifven berättelse anmält, samt vederbörande förvaltande verk och myndigheter uti deröfver afgifna underdåniga förklaringar hos Eders Kongl. Maj:t andragit, får Riksdagen i nedan omförmälda ämnen, hvilka blifvit upptagna under de i revisionsberättelsen förekommande rubriker, i underdånighet anföra följande:

Arméförvaltningen.

Särskildt anvisade kreditivmedel för försvarsverkets fullständiga ordnande.

Uti hufvudboken öfver kreditivmedlen hade, enligt hvad Revisorerne omförmäla, blifvit affördt ett belopp af 59,558 R:dr 7 öre till förändring af fästningsverken i Waxholm och Carlskrona; men, enligt hvad verifikationerna gäfve vid handen, hade denna summa utgått till fästningsbyggnadsarbeten vid Carlsborg; och enär bokföringen i berörda hänseende syntes Revisorerne missledande, hade Revisorerne ansett sig böra å förhållandet fästa uppmärksamhet.

Med anledning häraf har, uti afgifvet underdånigt utlåtande, Arméförvaltningens Fortifikations-departement erinrat, att i fråga om dispositionen af en uppgifven kreditivmedels-behållning, stor 65,827 R:dr 88 öre, hvilken dock under år 1867 minskats med

derifrån anordnade 1,269 R:dr 81 öre för blinderade batterierna å Kungsholms fästning, och sålunda rätteligen utgjorde endast 64,558 R:dr 7 öre, Eders Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 11 Juni 1868 anvisat dels 5,000 R:dr till försänkingsarbeten i Hästholmsundet vid Carlskrona, dels ock återstoden, eller 59,558 R:dr 7 öre, till uppförande af en förrådsbyggnad vid Carlsborgs fästning; och då denna behållning af kreditivmedlen sålunda blifvit för uppgifna ändamål till fullo disponerad, hade vederbörande kontor, för vinnande af större enkelhet i räkenskapen, sammanfört hela beloppet under en titel, i stället för att låta anticipationer å en del och behållningar å andra titlar qvarstå.

Med hänsyn till hvad sålunda förekommit och då det för utrönande af den verkliga kostnaden för de särskilda fästningsarbetena syntes Riksdagen vara af vigt, att rättelse i det af Revisorerna anmärkta förhållande eger rum, får Riksdagen i underdånighet anhålla, det Eders Kongl. Maj:t täcktes anbefalla vederbörande att vidtaga sådana åtgärder, att rättelse i det af Revisorerna anmärkta förhållande må ernås.

Förvaltningen af sjöärendena.

Då Revisorerna funnit de af Kongl. Maj:t för Carlskrona station fastställda stater vara behöfliga vid granskning af stationens räkenskaper, hade Revisorerna ansett sig böra hemställa, att ett exemplar af samma stater må för framtiden räkenskapen biläggas, på sätt redan egde rum vid den för Stockholms station afgifna redogörelse.

På grund af hvad Revisorerna anfört och då den af Revisorerna föreslagna åtgärd otvifvelaktigt skulle underlätta granskningen af räkenskaperna, får Riksdagen i underdånighet anhålla, det Eders Kongl. Maj:t täcktes anbefalla vederbörande att vid de räkenskaper för flottans station i Carlskrona, hvilka hädanefter afgifvas, foga ett exemplar af de för stationen gällande stater.

Statens jernvägsbyggnader.

Under omförmälade att, då byggnadsmateriel från en färdigbygd bandel till annan stambana öfverlemnades, liqviden därför verkställdes på sådant sätt, att ett belopp, motsvarande materielens värde, affördes ur den emottagande och uppdebiterades i den aflemnande banans kassaförslag, uttalade 1869 års Revisorer, för hvilkas granskning 1867 års räkenskaper utgjorde föremål, bland annat, den mening att, utan kontanta remisser de särskilda banorna emellan, dylika liqvider kunde genom bokföringsåtgärder verkställas; och hade Styrelsen, uti deröfver afgifven förklaring, i afseende härå upplyst, att Styrelsen, för att kunna när som helst få en så noggrann öfversigt som möjligt af en banas ställning, äfvensom för vinnande af erforderlig reda, ordning och kontroll i materialvården, funnit det vara oundgängligen nödvändigt, att sådana transaktioner banorna emellan icke behandlades genom bokföringsåtgärder, utan att de kontant liqviderades

såsom alla andra upphandlingar, och att dermed i öfrigt förføres såsom med alla andra inkomster och utgifter, d. v. s. krediterades och debiterades i vederbörande kassaförslag.

Jemväl under år 1868 hade transaktioner af enahanda beskaffenhet med dem, som i 1869 års revisionsberättelse blifvit omförmälda, de särskilda banorna emellan förekommit, hvarå såsom exempel af Revisorerna anfördes att, sedan Styrelsen under den 11 Mars 1868 till kassören för nordvestra stambanan (Christinehamn—Arvika) remitterat ett belopp af 80,000 R:dr, nämnde kassör den 14 i samma månad till kassören för banan Arvika—Norska gränsen utgifvit ett belopp af 80,329 R:dr 21 öre såsom ersättning för öfverförda effekter och materialier från den sednare banan, hvarefter från samma bana en summa af 77,000 R:dr sistnämnda dag blifvit till Styrelsen inreverserad och af styrelsens kassör den 17 i förutnämnda Mars månad qvitterad. Likaledes hafva Revisorerna anført, hurusom, sedan kassören för banan Christinehamn—Arvika den 19 Mars 1868 uti enskilda banken i Christinehamn lyftat ett belopp af 90,000 R:dr och samma dag godtgjort en denna banas skuld till banan Laxå—Christinehamn för derifrån levererade effekter och materialier med 102,779 R:dr 4 öre, nämnde tjänsteman, som jemväl varit anställd såsom kassör vid den sednare banan, derifrån till Styrelsen samtidigt inreverserat ett belopp af 90,000 R:dr, hvilket den 21 Mars blifvit af Styrelsens kassör qvitteradt. Dessa särskilda, underkortare tid än en vecka verkställda remisser mellan Styrelsen och banorna syntes Revisorerna hafva både kunnat och bort undvikas. Revisorerna vore nemligen af den mening, att hvarken noggrannare öfversigt af en banas ställning eller mera reda, ordning och kontroll kunde vinnas derigenom, att ifrågavarande likvider kontant verkställdes, utan medförde detta förfarande, utom andra olägenheter, omgång och onödigt anlåtande af statsverkets kontanta tillgångar. Erinrande Revisorerna, beträffande ifrågavarande till banan Christinehamn—Arvika öfverförda effekter och materialier, att, enär räkenskaperna utvisade att dessa effekter och materialier redan år 1867 uti nämnda banas förrådsredogörelse redovisats, någon ytterligare kontroll å denna redovisning icke torde hafva vunnits genom de i Mars månad 1868 verkställda kontanta likvider.

Uti häröfver afgifvet underdånigt utlåtande har Styrelsen, jemte förmålan att Revisorerna skulle i ofvanberörda afseende hafva bildat sitt omdöme utan rätt kännedom af sakförhållandena, hufvudsakligen andragit hvad förklaringen öfver 1869 års Revisors framställning i ämnet innehåller.

Vidare hafva sednast församlade Revisorer, i likhet med hvad vid de tvänne närmast föregående statsrevisionerna egt rum, fästat särskild uppmärksamhet å de uti kassaredogörelserna under titel »förskott» balanserade belopp. Vid de särskilda banorna uppginge väl dessa förskott till jemförelsevis små belopp, för hvilka uti särskildt meddelade förteckningar blifvit närmare redovisadt; men uti Styrelsens egna räkenskaper balanseras under nämnda titel ganska betydande summor, uppgående exempelvis vid slutet af Juli till 433,738 R:dr 90 öre, vid slutet af September till 537,999 R:dr, vid slutet af Oktober till 615,301 R:dr 90 öre, och vid slutet af November till 665,630 R:dr 36 öre.

Ehuru större delen af dessa förskott under December månad blifvit bland kassautgifterna afförd, återstod vid revisionsårets slut likvisst en summa af 220,714 R:dr 33 öre. Revisorerne, hvilka af Styrelsens den 21 December 1868 afgifna förklaring öfver de vid nämnda års statsrevision framställda anmärkningar, bland annat, inhemtat, att specifikation å dylika förskott kunde vid hvilken tidpunkt af året som helst afgifvas, hade för att erhålla någon kännedom om de ändamål, för hvilka de i Styrelsens räkenskaper uppförda förskott utgått, från styrelsen begärt specificerad uppgift å den under förskottstitel vid revisionsårets slut balanserade summa å 220,714 R:dr 33 öre, i anledning af hvilken begäran Revisorerne fått sig meddelad en »förteckning öfver förskott och afbetalningar med flera andra verkställda, men i räkenskapen ännu icke afförda utgifter från Kongl. Styrelsens öfver statens jernvägsbyggnader kassa den 31 December 1868», slutande å en summa af 582,312 R:dr 54 öre. Af detta belopp borde dock, enligt hvad en vid förteckningen fogad promemoria innehölle, en summa af 361,598 R:dr 21 öre anses vara uti räkenskaperna för December månad år 1868 afförd. Härvid hafva Revisorerne emellertid erinrat, att åtskilliga å förteckningen upptagna poster, enligt räkenskaperna för de särskilda banorna, blifvit för December månad 1868 afförda, uppgående dessa af Revisorerne specificerade poster till ett sammanlagdt belopp af 512,490 R:dr 59 öre.

Från de å förteckningen såsom utestående upptagna förskott å tillsammans 582,312 R:dr 54 öre borde således dessa 512,490 R:dr 59 öre afräknas, hvarefter endast ett belopp af 69,821 R:dr 95 öre återstode, och vore det alltså endast detta belopp, som kunde vara inbegripet uti den summa af 220,714 R:dr 33 öre, hvilken uti räkenskapen under förskottstitel balanserades. För återstoden af dessa förskott, eller för en summa af ej mindre än 150,892 R:dr 38 öre, vore deremot, så vidt Revisorerne kunde finna, ingen redovisning i de meddelade handlingarne lemnad; och då Styrelsen, på sätt ofvan är nämndt, förklarar, att specifikation å förskotten kunde vid hvilken tidpunkt af året som helst afgifvas, vore, enligt Revisorerernes åsigt, den omständigheten i och för sig anmärkningsvärd, att sådan specifikation icke blifvit annorlunda än genom en förteckning, sådan som den ofvanberörda, meddelad, men det förhållande, att den lemnade uppgiften jemväl befunnits felaktig, måste, enligt Revisorerernes tanke, så mycket mera vara egnadt att påkalla uppmärksamhet, som Revisorerne för sin del ansåge att, om ock den anmärkta felaktigheten skulle finnas vara beroende på ofullständiga anteckningar eller af andra dylika förhållanden förklaras, de anförda omständigheterna i allt fall ådagalade, att redovisningen för de till jernvägsbyggnader anvisade medel icke fördes med den reda och ordning, som vid förvaltning af allmänna medel borde anses oeftergifliga.

Hvad nu först angår Revisorerernes framställning i fråga om sättet för godtgörande af de byggnadsmaterialier, som från en färdigbyggd bandel till annan stambana öfverlemnas, har Riksdagen funnit densamma vara välgrundad. Riksdagen har nemligen icke kunnat finna annat, än att de af Revisorerne anmärkta transaktioner bort kunna genom en enkel bokföringsåtgärd undvikas. Styrelsen har visserligen uppgifvit, att det nu bruk-

liga sättet för liquidernas verkställande skulle vara nödvändigt för att när som helst vinna en så noggrann öfversigt som möjligt af en banas ställning; men om så är förhållandet, synes Riksdagen sådant antyda väsendtliga bristfälligheter vid bokföringen, hvilken torde böra så inrättas, att icke blott kassans ställning, utan jemväl förhållandet i öfrigt må kunna när som helst utrönas.

Beträffande derefter Revisorernes framställning i afseende å ofvanberörda förskott bör Riksdagen till en början närmare redogöra för de enkla sakförhållanden, af hvilka frågans bedömande synes vara beroende.

Skilnaden emellan en kassaräkningens debet och kredit — emellan inkomster och utgifter — utgör, såsom bekant är, kassabehållning; men då uti allmänna verks kassaräkningar de utgifter, hvilka såsom förskott bestridas, icke få såsom utgifter afföras förr, än förskotten blifvit reglerade, hvarvid förskottsordningen utbytes mot en definitiv ordning, följer deraf, att behållningen i dessa räkenskaper måste innefatta, dels den egentliga kassabehållningen (kontanta medel), dels ock utbetalda, men ej reglerade förskott, hvilka vid kassans inventering således äro jemförliga med kontanta medel.

Uti Styrelsens, af Revisorerne granskade kassaräkning för år 1868 upptogs behållningen vid årets slut till 225,732 R:dr 48 öre, hvaraf dock endast 5,018 R:dr 15 öre utgjordes af kontanta medel och återstoden 220,714 R:dr 33 öre skulle innefattas uti icke reglerade förskott.

Likasom den kontanta behållningen brukar verificeras medelst bankoattest eller inventeringsbevis, pläga ock vid andra räkenskaper de verkliga eller icke reglerade förskotten verificeras medelst behörigen styrkt specifik förteckning; men ehuru det för en fullständig redovisning måste vara af synnerlig vikt, att sådan förteckning icke saknas, fanns dock någon dylik icke Styrelsens kassaräkning bilagd, hvarföre Revisorerne hos Styrelsen anhöllo om specificerad uppgift å den under förskottstitel vid revisionsårets slut balanserade summa 220,714 R:dr 33 öre. Den i anledning häraf erhållna ofvannämnda uppgift upptog väl ett belopp af icke mindre än 582,312 R:dr 54 öre, utestående förskott den 31 December 1868, men vid granskning af densamma funno Revisorerne att deruti ingingo reglerade förskott, eller sådana som uti 1868 års räkenskaper blifvit såsom utgift definitivt afförda och derföre icke längre kunde ingå uti den vid årets slut befintliga behållning. Dessa reglerade förskott uppgingo, enligt af Revisorerne upprättad specifik förteckning, hvars riktighet Styrelsen ej bestridt, till 512,490 R:dr 59 öre. Således innefattade den af Styrelsen meddelade uppgift endast ett belopp af 69,821 R:dr 95 öre verkliga eller icke reglerade förskott. För återstoden af förskottsbehållningen, eller för ett belopp af 150,892 R:dr 38 öre, saknades deremot all uppgift.

Uti sitt i anledning af Revisorernes framställning atgifna underdåniga utlåtande har Styrelsen icke heller meddelat någon utredning eller uppgift på de poster, hvaraf sistnämnda, icke obetydliga belopp må bestå, utan endast andragit åtskilliga förhållanden, hvilka Riksdagen i anseende till sakens vikt, ansett sig icke kunna underlåta att till belysning upptaga.

Styrelsen har först fästat uppmärksamheten vid de olika behållningar i såväl kontant som förskott, hvilka förefunnits den verkliga 31 December 1868 och den dag under år 1869 då kassaräkningen avslutats.

Denna olikhet har, enligt Riksdagens tanke, icke det ringaste inflytande på frågan, sådan den af Revisorerna blifvit framställd. De hafva nemligen icke begärt att få kännedom om förskottsbeloppen vid någon viss tid, vare sig den verkliga 31 December eller någon annan dag, utan om de poster, hvilka ingingo i den summa 220,714 R:dr 33 öre, hvilken såsom förskott i 1868 års kassaräkning utbalanserades.

Vidare har Styrelsen fästat uppmärksamhet derpå, att ofvannämnda behållning 225,732 R:dr 48 öre, deraf 5,018 R:dr 15 öre i kontant och 220,714 R:dr 33 öre i förskott, vore en reviderad summa, mot hvilken någon anmärkning icke skulle hafva blifvit gjord och som således med allt skäl kunde antagas såsom säker och bestämd.

Det är svårt att fatta hvad härmed egentligen afses. Revisorerna hafva ju icke haft något att erinra vid siffran af det i räkningen upptagna förskottsbeloppet; hvarom således icke olika åsigter uppstått. Skulle åter Styrelsens mening vara den, att genom den i vederbörande embetsverk skedda specialgranskning af räkenskapen summan blifvit så »reviderad» samt »säker och bestämd», att vidare undersökning icke finge ega rum om de poster, hvaraf den må bestå, så vore detta ett så uppenbart förbiseende af Revisorernas vidsträckta granskningsrätt, att Riksdagen näppeligen vågar antaga att Styrelsens mening varit sådan.

Ytterligare har Styrelsen andragit, att någon gränslinie emellan ett slutande och ett börjande års förskottstransaktioner icke varit uppdragen för den tid, Revisorernas anmärkning afser, och att från den verkliga 31 December 1868 och till den dag frampå året 1869, då kassans avslutande skedde, nya medel tillflutit kassan, nya utgifter gjorts, nya medel utgått under förskottstitel och förskott blifvit reglerade.

Ett sådant bokföringssätt, om hvars olämplighet meningarne icke torde vara delade, kan visserligen försvåra afgifvandet af en sådan redogörelse för ifrågavarande förskott som äskats, men ingalunda gälla såsom grund för befrielse från en sådan redovisningsskyldighet, då det berott på Styrelsen att så anordna bokföringen, att förskottsbehållningen kunnat med lätthet verificeras och det allmännas oeftergifliga fordran i detta hänseende icke kan minskas genom en åtgärd af den redovisningsskyldige. Denna verifieringsskyldighet grundar sig för öfrigt icke, såsom Styrelsen uti den afgifna förklaringen synes antaga, på någon af Styrelsen gjord utfästelse, hvilken, enligt Styrelsens åsigt, ej skulle hafva tillämplighet å den tidpunkt, hvarom nu är fråga, utan på det i lag och författningar stadgade åliggande för redovisningsskyldig att behörigen styrka de i redogörelsen upptagna poster af beskaffenhet som de ifrågavarande, vid hvilket förhållande det saknar all vigt att utreda frågan om tiden för den gjorda utfästelsens trädande i verkställighet.

Slutligen har Styrelsen, i anledning af Revisorernas uppgift att den dem lemnade förteckning å förskott befunnits felaktig, fästat uppmärksamheten derpå, att berörda upp-

gift vore officiell och stödjande sig på officiellt förd kontrollbok med tillhörande officiella handlingar samt att Styrelsens förklaring, att den vore med rätta förhållandet öfverensstämmande, således borde ega vitsord framför det af Revisorerna framkastade och, enligt Styrelsens yttrande, »fullkomligt obevisade» och antagligen genom deras eget förbiseende utaf dem kända förhållanden uppkomna påståendet, att densamma vore felaktig.

I anledning af hvad Styrelsen sålunda yttrat, har Riksdagen trott det i sak vara tillfyllest erinra derom, att Styrelsens till vederbörlig granskning aflemnade räkenskaper synas åtminstone vara lika officiella som omförmälda kontrollbok, hvars beskaffenhet, då den icke är aflemnad för att jemte redogörelserna för de under Styrelsens förvaltning ställda medel undergå revision, icke utgör föremål för Riksdagens bedömande, samt att Revisorernes uppgift om de uti förskottsförteckningen felaktigt upptagna poster, enligt hvad Revisorerna omförmäla, är hemtad från berörda räkenskaper, af hvilka det Utskott, till hvars förberedande åtgärd frågans behandling varit af Riksdagen hänvisad, jemväl tagit kännedom.

Med stöd af hvad sålunda förekommit och då Riksdagen funnit den afgifna förklaringen icke vara tillfredsställande, får Riksdagen i underdånighet hos Eders Kongl. Maj:ts dels anhålla om meddelande af nådig föreskrift till vederbörande, angående vidtagande af sådana förändringar i bokföringen, att de af Revisorerna anmärkta olägenheter må för framtiden förekommas, dels ock för den åtgärd, hvartill Eders Kongl. Maj:ts kan finna omständigheterna föranleda, anmäla hvad i afseende å redovisningen för ifrågavarande förskott förekommit.

Statskontoret.

På sätt Revisorerna omförmäla, skulle enligt rikshufvudboken å Åttonde Hufvudtitelns reservationsanslag till folkundervisningen vid revisionsårets slut förefinnas en behållning af 498,863 R:dr 57 öre. Vid efterforskning huruvida denna betydliga tillgång fortfarande vore att för ändamålet tillgå, hade Revisorerna emellertid erfarit, att de flesta utgifter för folkundervisningen, på grund af föreskrifter i flera Kongl. bref, af landtränterierna under förskottstitel bestriddes samt att dessa utgifter icke förr å anslaget affördes än sedan Statskontoret, uppå vederbörande länsstyrelses requisition, utfärdad anordning å ersättning till landtränterierna för de förskjutna medlen, hvadan och då dessa ersättningsrequisitioner vanligen först efter slutet af det år, hvarunder utbetalningen egde rum, till Statskontoret inkomme, dylika förskottsutbetalningar icke komme att belasta anslagen för det år, hvartill de rätteligen hörde, och räkenskaperna visade en behållning, som i sjelfva verket icke förefunnes. Sålunda hade, enligt hvad Revisorerna af Statskontorets memorialböcker inhemtat, utaf ofvanberörda, vid 1868 års slut, jemlikt rikshufvudboken befintliga reservationer anordnats, under år 1869 305,840 R:dr 49 öre samt till och med Augusti månad nästlidet år 152,334 R:dr 13 öre, eller tillhoppa 458,174 R:dr

62 öre; utgörande de anordnade beloppen till största delen ersättning till vederbörande landtränterier för derifrån förskjutna medel till folkskoleväsendet för år 1868 och föregående tvänne åren. Under förutsättning att ersättning dåmera blifvit beviljad för samtliga förskottsvis bestridda utgifter för folkskoleväsendet till och med revisionsårets utgång, hvarom, i anseende till förskottsväsendets beskaffenhet, utredning dock icke kunde ävägabringas, skulle således reservationen å berörda anslag för år 1868, i stället för ofvan uppgifna 498,863 R:dr 57 öre, endast uppgå till 40,688 R:dr 95 öre. Då det emellertid vore af synnerlig vigt, att räkenskaperna utvisade förhållandet sådant det verkligen vore, och att dessa icke upptoge bland tillgångarne medel, som redan blifvit utbetalda, fastän icke formelt aförda, hade Revisorerne, på det Riksdagen och dess Stats-Utskott samt blifvande Revisorer ej måtte vid bedömande af statsverkets ställning kunna missledas af räkenskaperna, ansett sig böra undersöka, huruvida de utgifter, som jemväl å andra på Riks-staten förekommande anslag under revisionsåret egt rum, blifvit å dem för året aförda. Härvid hade det icke kunnat undgå att företrädesvis ådraga sig Revisorernes uppmärksamhet, hurusom, jemlikt föreskrifterna uti tvänne särskilda Kongl. Kungörelser af den 30 December 1863, den ena angående nämndemäns rätt till ersättning för extra förrättningar samt om godtgörelse till fjerdingmän för vissa uppdrag, den andra angående kostnadsersättning till militäre, civile och ecklesiastike tjenstemän för en del resor inom tienstgöringsdistrikten, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ålåge att sådana ersättningar från landtränteriet förskottsvis utbetala emot godtgörelse, som hos vederbörligt embetsverk borde vid medlet af Januari och Juli månader hvarje år requireras, hvarefter, och sedan requisitionshandlingarne i embetsverket undergått revision, hvilken allenast finge innefatta kontroll deröfver, att de uti requisitionsförslaget uppförda belopp blifvit behörigen verifierade och slutsumman riktigt upptagen, den åskade ersättningen skulle utanordnas. Då emellertid för dylika utgifter, som under sednare hälften af året egde rum, ersättningsrequisition icke förr än under påföljande år afgåfves, komme dessa utgifter icke att drabba anslagen till rese- och traktamentspenningar å vederbörande hufvudtitel för det år, utgifterna blifvit verkställda, utan först påföljande års anslag, hvadan rikshufvudbokens uppgifter om dessa utgifters belopp för hvarje år icke kunde blifva riktiga, utan i mer eller mindre mån missledande. Åtgärden att förskottsvis anordna detta slags ersättningar syntes så mycket mindre vara lämplig, som redan genom Kongl. Kungörelsen den 13 April 1842 och Kongl. Brefvet den 20 November 1843, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande blifvit bemyndigade att till afförande och redovisning i utgiftsräkningarne definitivt utanordna ersättning för rese- och traktamentspenningar uti civila ärenden i allmänhet och någon olägenhet af detta enkla förfarande hade, såvidt Revisorerne kunnat bedöma, icke uppstått. Äfven å andra anslag hade förskottsanordningar ej sällan egt rum, utan att ersättning för de förskjutna medlen under året blifvit requirerad. Revisorerne, som funnit att dessa förskottsutbetalningar i allmänhet grundade sig å vederbörande embetsverks skrivelser till länsstyrelserna med anmodan att i särskilda fall

fall låta från ränterierna förskottsvis utbetala medel och med requisition å ersättning derför sedermera till embetsverket inkomma, hade föreställt sig, att denna med omgångar och ökad arbete förenade form för utbetalningar skulle, åtminstone i de flesta fall, kunna utan olägenhet förändras till en enkel utbetalningsordres, hvaraf afskrift kunde såsom tillägg till länsstaten bland verifikationerna landsboksräkenskapen biläggas. Derigenom vunnes fördelen att utbetalningarne komme att drabba anslagen för det år, de i verklig-heten egde rum, så att räkenskaperna icke upptoge behållningar, hvilka ej förefunnos, hvarjemte åtgärden, enligt Revisorernes åsigt, skulle i sin mån bidraga ej mindre till den enkelhet och reda i räkenskaperna, som Revisorerne funnit i högsta måtto önskvärd, än äfven till lättnad vid uttrönande af de verkliga besparingarne å hvarje särskildt anslag, och det vore af denna anledning Revisorerne ansåge sig icke böra underlåta att å förhållandet fästa Riksdagens uppmärksamhet.

Uti häröfver afgifvet underdånigt utlåtaude har Statskontoret hufvudsakligen instämt i Revisorernes framställning i ämnet samt tillika föreslagit åtgärder, i följd hvaraf icke blott de af Revisorerne anmärkta förskotts-utbetalningar, utan jemväl några andra utgifter, som under förskottstitel bestridas, för framtiden skulle på ett enklare och ändamålsenligare sätt anordnas. Jemte det Riksdagen funnit sig böra till alla delar biträda det förslag, hvilket uti Statskontorets ofvanberörda underdåniga utlåtande innefattas, tillåter Riksdagen sig i underdånighet fästa Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet vid den synnerliga vigt frågan om förskottsväsendet i allmänhet eger. Enligt den för revisionsåret upprättade rikshufvudbok, uppgick beloppet af de förskott, hvilka upptagas i de räkenskaper, som uti rikshufvudboken ingå, vid årets början till 7,325,075 R:dr 96 öre och vid dess slut till 7,889,405 R:dr 85 öre samt hade således under året tillväxt med något mer än en half million. Dessa förskott balanserades uti kontot för statsverkets grundfond bland fondens behållning i likhet med de kontanta tillgångarne, hvarmed förskotten anses vara jemförliga, enär skilnaden emellan hvarje kassaräknings debet och kredit utgöres af behållning och denna sednare består dels af kontanta medel, dels af förskott, hvarå anordningar vid kassaredovisningen gälla såsom kontanta medel. Då emellertid förskotten med ytterst få undantag innefatta verkliga statsutgifter, verkställda utan återbäringsskyldighet, utom i det sällsynta fall, att för högt belopp blifvit förskottsvis uppburet, måste det blifva i hög grad missledande att upptaga förskotten bland statsverkets disponibla tillgångar, och olägenheten af detta förfaringssätt blir större i samma mån förskottens belopp, såsom förhållandet varit på sednare tiden, tillväxa. Dessa olägenheter äro flerfaldiga. Deribland må här i underdånighet anföras, hurusom statsverkets grundfond, eller det öfverskott emellan å Riks-staten upptagna inkomster och utgifter, som enligt räkenskaperna en längre tid förefunnits och i sjelfva verket skulle uppstå, derest inkomsterna inflöto vid samma tid, utgifterna skola bestridas, och icke, såsom nu är fallet, till stor del året derpå, blir illusorisk och icke lemna tillgång till det förlag- eller rörelse-kapital, som för statsverket är oundgängligt, emedan, såsom nyss förmäldes, en del

af årets inkomster inflyta efter det utgifterna för året redan blifvit bestridda. Derföre har ock, derest icke betydliga öfverskott å de beräknade, under året influtna statsinkomsterna uppstått, hvilka öfverskott i sådant fall beredt tillgång till rörelsekapital, eller derest icke en del af statsutgifterna, såsom exempelvis flera af Femte Hufvudtitelns anslag, fått i brist af användning innestå och reserveras, ett oundgängligt behof af kassaförstärkning för statsverket uppstått, hvartill måst anlitas den utväg Riksgälds-kontorets reglemente i sådant hänseende anvisar. Att så är förhållandet bör blifva klart endast vid betraktande af den omständigheten, att uti de tillgångar, hvaraf statsverkets grundfond består, ingår vid revisionsårets slut ofvannämnda förskottsbelopp af 7,889,405 R:dr 85 öre, medan hela grundfonden endast uppgår till 4,985,638 R:dr 27 öre. En vida större olägenhet af förskottsväsendet uppstår dock deraf, att utgiftsanslagens verkliga ställning icke kan med någon säkerhet utrönas; ty de betydliga utgifter, förskotten representera, hafva icke blifvit å vederbörande anslag afförda, hvaraf åter följer att rikshufvudbokens uppgifter om reservationer å anslagen, besparingar m. m. måste blifva mer eller mindre felaktiga och utvisa ett fördelaktigare resultat, än det som i sjelfva verket förefinnes. Det är nemligen klart att, om ofvannämnda förskottsbelopp af nära 8 millioner R:dr blifvit för revisionsåret affördt å de anslag, för hvilka utgifterna blifvit verkställda, anslagens ställning vid revisionsårets slut blifvit helt annorlunda, än rikshufvudboken nu utvisar.

Riksdagen har visserligen trott sig finna att anledningen till det nu brukliga förfaringssättet i afseende å förskotten tillkommit i afsigt att utöfva en noggrann kontroll derå, att icke några sådana undginge att behörigen redovisas. En sådan kontroll torde dock på vida ändamålsenligare och enklare sätt kunna åstadkommas, utan de olägenheter förskottsväsendet nu medför. För öfrigt synas många bland förskotten upptagna poster icke vara förskott i egentlig mening, för hvilka redovisning skall lemnas af den eller dem, som medlen uppburit, utan ovilkorliga utbetalningar, verkställda af länsstyrelser eller underordnade myndigheter, som påföljande år erhålit ersättning för de förskjutna beloppen, då dessa först blifvit å utgiftsanslagen afförda.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får Riksdagen i underdånighet anhålla, det Eders Kongl. Maj:t täcktes lata vidtaga sådana åtgärder, att allmänna medel icke af någon embetsmyndighet hädanefter må, utom i fall af tvingande nödvändighet, såsom förskott utanordnas och att, då sådant sker, medlen må, med iakttagande af behörig kontroll å förskottens redovisning, afföras å vederbörligt anslag, der sådant finnes att tillgå, eller å särskildt för ändamålet upplagdt konto uppföras.

Om tidigare afslutning och revision af allmänna räkenskaper.

På sätt Revisorerna omförmåla, har genom Kammarrättens kungörelse af den 30 April 1858 tiden blifvit bestämd dels för allmänna räkenskapers afslutande, dels för deras insändande till revision inom bemälda embetsverk. Häraf syntes visserligen att åtskilliga räkenskaper skola dit insändas inom jemförelsevis kort tid, nemligen 2, 3 eller 4 månader efter slutet af det kalenderår räkenskaperna omfattade; hvaremot andra räkenskaper, såsom lärens landsböcker och hufvudboken öfver kronouppbörderna i Stockholms stad, Arméförvaltningens samt Förvaltningens af sjöärendena hufvudböcker enligt nämnda kungörelse icke behöfde till Kammarrättens granskning öfverlemnas förr, än ett år efter det kalenderår räkenskaperna afsåge. Vål hade i sammanhang med fastställande af nytt formulär till räkenskaper för lären och kronouppbördsverket i Stockholms stad blifvit genom Statskontorets kungörelse den 21 September 1869 föreskrifvet, att såväl lärens landsböcker som räkenskaperna för Stockholms stads kronouppbördsverk skulle inom den 31 Oktober efter kalenderårets utgång till Öfverståthållare-embetet eller länsstyrelserna aflemnas för att till Kammarrätten i vanlig ordning insändas; men den ej mindre härpå än äfven på andra allmänna räkenskaper grundade rikshufvudboken afslutades icke förr än den 1 Augusti derpåföljande år. Det slutliga resultatet af den allmänna medelsförvaltningen blefve således icke genom räkenskaperna bekant förr än 1 år och 7 månader efter utgången af det kalenderår, hvarför uti räkenskaperna redogjordes. Detta långa dröjsmål vore, enligt hvad erfarenheten gäfvade vid handen, förenadt med väsendtliga olägenheter, hvilka vid de numera årligen återkommande riksdagarna blefve mer och mer i ögonen fallande. Riksdagen och dess Stats-Utskott hade nemligen vid behandling af förekommande anslags- med flera frågor ett verkligt behof att känna förhållandet i afseende icke blott a de särskilda anslagen, utan äfven finansförvaltningens slutliga resultat för en tid, hvilken så mycket som möjligt närmade sig den, då frågorna behandlades; och detta behof kunde ingalunda tillfredsställas genom den anordning, som nu egde rum. Riksdagens Revisorer nödgades sysselsätta sig med granskning af räkenskaper för en tid, som låge mer än $1\frac{1}{2}$ år före den, da revisionen börjades, och omkring $2\frac{1}{4}$ år innan den, då anmärkningarna hunnit af Riksdagen behandlas. De stundom hvarje år återkommande fel eller misstag, hvilka föranledde en del anmärkingar, hade således hunnit tvänne påföljande år upprepas, innan rättelse kunde ega rum. De i Revisorernes berättelse för hvarje verk och inrättning meddelade redogörelser angående förhållandet i afseende å inkomster och utgifter förlorade en stor del af det gagn, dessa otvifvelaktigt skulle medföra för bedömande af åtskilliga vid riksdagarna förekommande frågor, derest redogörelserna afsåge en sednare tid, och revisionsarbetet i sin helhet väckte icke det intresse och medförde icke den nytta för det allmänna, som denna institution under andra förhållanden skulle kunna framkalla. För att endast döma efter förhållandet i andra länder, der öfversigt öfver finansförvaltningens slutliga resultat meddelades inom jemförelsevis kort tid efter finansårets utgång, syntes en förändring i före-

varande hänseende lätt kunna åvägabringas. Men om ock, på sätt Revisorerna befarade, några hinder, grundade på åtskilliga för vårt land egendomliga förhållanden, därför skulle möta, så torde dock dessa, enligt Revisorernas åsigt, icke vara af beskaffenhet att tanken på en af behovet högt påkallad förändring därför borde uppgifvas.

Då Revisorerna ansågo både lämpligt och icke överkställbart, att Revisorernas granskning skulle omfatta räkenskaperna för ett år sednare, än nu vore förhållandet, ansågo sig Revisorerna, hvilka det icke kunde tillkomma att utarbete ett detaljeradt förslag till den ifrågakommande förändringen, likväl skyldiga att i korthet antyda, huru Revisorerna föreställt sig att förändringen skulle kunna åvägabringas. Under antagande att uti räkenskaperna för hvarje år icke intoges andra förhållanden, än som under samma år verkligen passerat, och att således icke, på sätt nu skedde, redogörelse meddelades för uppborren af landträntor m. m., hvilka först under påföljande år inflöte, hade Revisorerna trott tiden för räkenskapernas afslutande och insändande till Kammarrättens revision kunna i allmänhet betydligt förkortas, förslagsvis till 3 högst 4 månader efter kalenderårets utgång. Derefter skulle revisionen i Kammarrätten verkställas och rikshufvudboken, liksom hittills, oberoende af denna granskning, i alla händelser upprättas så tidigt, att samtliga räkenskaperna vore att för Statsrevisionen tillgå den 1 Oktober, till hvilken tid denna förrättning äfven af andra skäl lämpligen kunde framflyttas. Revisionsförrättningen skulle, likasom hittills, försiggå på 2 månader och således avslutas den 1 December. Tiden, inom hvilken vederbörandes utlåtande och förklaringar i anledning af Revisorernas anmärkningar skulle afgifvas för att kunna tryckta berättelsen bifogas, borde förkortas från 2 till 1 $\frac{1}{2}$ månad samt tryckningen af sjelfva berättelsen verkställas före samt af utlåtanden och förklaringar omedelbart efter den 15 Januari eller samma dag Riksdagen sammanträder, så att den tryckta berättelsen i fullständigt skick vore att för Riksdagens ledamöter tillgå omkring motionstidens utgång, då Utskottens egentliga verksamhet började. Revisorerna hade, enligt hvad de slutligen omförmåla, naturligtvis förutsett att, derest dessa förändringar kunde befinnas lämpliga, deras genomförande i allt fall icke genast kunde ifrågakomma, utan först efter verkställd grundlagsförändring samt meddelande af åtskilliga förändrade föreskrifter, så väl i den för Revisorerna gällande instruktion, som angående redogörelseverket och räkenskapernas förande, afslutande och insändande till vederbörlig granskning. Detta alltsammans hade dock icke syntts Revisorerna utgöra något hinder för att, med afseende å frågans verkligen stora vikt, redan nu derå fästa Riksdagens uppmärksamhet, om än dess slutliga afgörande måste föregås af en sådant utredning, som Revisorerna icke haft tillfälle åvägabringa, och hvilken, enligt deras tanke, lämpligast borde åt vederbörande embetsverk uppdragas.

Det särdeles viktiga förslag, som genom Revisorernas ofvanberörda framställning blifvit bragt å bane, har, sedan Statskontoret och Kammarrätten deröfver afgifvit infor-dradt underdånigt utlåtande, Riksdagen tagit i noggrant öfvervägande. Dervid har Riksdagen, lika med Revisorerna, icke kunnat ingå i specialundersökning om den tid, som för hvarje särskild förvaltning oundgängligen erfordras för boksluts verkställande, men

Riksdagen vågar dock, i likhet med Revisorerna, såsom regel antaga, att den nu bestämde tiden skulle kunna betydligt förkortas, särdeles om för allmänna verks och inrättningars räkenskaper antoges samma bokföringsmethod som för enskilda affärsmäns räkenskapsföring är i lag stadgad, nemligen att dag efter dag, i den ordning de inträffat, skola antecknas alla de transaktioner, som utgöra föremål för bokföringen. Verkställdes samtidigt dermed eller kort tid derefter öfverföring till behöriga konti i räkenskaperna, så skulle efter årets slut, med iakttagande af den utaf Revisorerna anförda riktiga grundsats, att uti hvarje års räkenskaper icke finge inflyta redogörelse för annat, än som under året verkligen passerade, blott återstå den egentliga afslutningen af räkenskaperna; och denna skulle utan tvifvel kunna verkställas på vida kortare tid, än som nu erfordras för afgifvande af räkenskaperna, som i allmänhet innefatta utan tidsföljd uppgjorda sammandrag af inkomster och utgifter m. m., med upprättande hvaraf början icke kan göras förr än efter räkenskapsårets utgång och hvarvid i allmänhet måste föregå åtskilliga omslut, utredningar och extrakter, hvilka, ehuru den egentliga bokföringen derpå grundas, likväl icke ingå i sjelfva räkenskaperna, utan betraktas såsom enskilda anteckningar.

Kollegierna hafva visserligen anmärkt, att, om uti landsboken med deri ingående specialräkningar öfver kronouppbörden, hvilka alla afslutas med kalenderår, skulle saknas redogörelse för hvad som derefter förefölle i afseende å kronouppbörden intill uppbördsårets slut den 30 April, blefve uppbörden under flera månader lemnad utan kontroll. Härvid förekommer dock, att det icke kan vara med en god bokföringsmethod öfverensstämmande att uppskjuta bokslutet endast för att kontrollera om de för ett år balanserade fordringsbeloppen under det påföljande året i behörig ordning inflyta. Sådant måste nemligen kontrolleras af räkenskapen för det år, hvarunder uppbörden eger rum. Att dessutom äfven under löpande året en särskild vida tillförlitligare kontroll å uppbörden än under nuvarande förhållanden lätt kan åvägabringas, exempelvis genom införande af stämplade qvittensblanketter för uppbörden, anser Riksdagen, att komiterade för förenklade af beskattningsväsendet samt uppbörds- och redogörelseverket hafva på ett så öfvertygande sätt ådagalagt, att Riksdagen i detta hänseende icke har något att tillägga.

Hvad särskilt angår den del af Revisorernes framställning, som grundar sig på behovet för Riksdagen att så tidigt som möjligt erhålla kännedom om finansförvaltningens slutliga resultat, torde Riksdagens billiga anspråk i detta hänseende icke ens kunna tillfredsställas genom det tidigare bokslut, Revisorernes framställning hufvudsakligen afser. För erhållande af en sådan öfversigt, såvidt den inskränkte sig till hvad som för Riksdagen är väsentligast att känna, nemligen de särskilda inkomsterna och utgifterna vid hvarje förvaltningsgren samt kassaställningen, synes det Riksdagen nemligen vara lämpligt att, på sätt Statskontoret uti underdånigt utlåtande af den 31 December 1869 i fråga om en förändrad organisation af statens fond- och kassaförvaltning i viss mån lärer hafva föreslagit, föreskrift meddelades derom, att mer eller mindre utförliga redo-

görelser i berörda hänseende tillika med beräkning öfver disponibla tillgångar och närmast förestående utgifter från alla statsförvaltningar och särskildt för hvarje större förvaltningsgren, till Statskontoret inginge å bestämda tider under året samt blifve der, jemte Statskontorets egen förvaltning, för hvarje gång till ett öfverskådligt helt sammanförda. Sådant synes Riksdagen kunna utan synnerlig tidsutdrägt verkställas samt blifva af icke ringa gagn, men i allt fall icke afhjelpa behovet af ett tidigare bokslut och en förändrad bokföringsmethod för allmänna verks och inrättnings räkenskaper.

På grund af hvad sålunda förekommit får Riksdagen, som i allo delar de åsigter, hvilka ligga till grund för Revisorernes ofvanberörda framställning, i underdånighet anhålla, det Eders Kongl. Maj:t täcktes anbefalla och, i de delar Riksdagens vidare samverkan erfordras, föreslå sådana åtgärder, att syftemålet med Revisorernes ofvanberörda framställning må, så snart sig göra låter, ernås.

Riksdagen framhärdar etc.

Stockholm den 10 Maj 1871.